

ROCZNE SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE CIEPŁOWODY ZA 2022 ROK

Spis treści.....	1
Wstęp.....	2
Misja, założenia strategii.....	4
Opis zrealizowanych działań w 2022 r.	4
Cel 1 : Pomoc osobom i rodzinom w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych.....	4
Cel 2 : Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.....	5
Cel 3 : Tworzenie warunków umożliwiający równy dostęp osobom niepełnosprawnym do życia zawodowego i społecznego.....	7
Cel 4 : Wspieranie rodzin niewydolnych wychowawczo.....	8
Cel 5 : Przeciwdziałanie uzależnieniom.....	10
Cel 6 : Ochrona przed przemocą w rodzinie.....	13
Cel 7 : Działania na rzecz osób starszych.....	15
Rekomendacje.....	16
Podsumowanie.....	18

Wstęp:

Opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wymogiem ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku, która w art. 17 ust.1 pkt 1 mówi :

„Do zadań własnych Gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Celem niniejszej strategii jest minimalizowanie negatywnych zjawisk społecznych, a także integracja społeczna i zawodowa grup wykluczonych lub dyskryminowanych poprzez opracowanie lokalnych programów i możliwości aplikowania do dysponentów środków finansowych.

Do najbardziej zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego należą rodziny, w których występują następujące zjawiska:

- osoby żyjące w bardzo trudnych warunkach mieszkaniowych,
- trudności wychowawcze z dziećmi ze środowisk zaniedbanych,
- ofiary patologii życia rodzinnego,
- osoby chore psychicznie,
- osoby niepełnosprawne,
- osoby długotrwale bierne zawodowo,
- osoby przewlekle chore,
- osoby starsze i samotne,
- osoby samotnie wychowujące dzieci,
- osoby mające problem z uzależnieniem,
- przemoc fizyczna, psychiczna,

Strategia jest ukierunkowana na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracy z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą w gminie oraz takimi instytucjami jak: oświata, służba zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

Strategia proponuje przede wszystkim zadania, które stanowią wyzwanie dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji działających na polu polityki społecznej w Gminie Ciepłowody.

Cele zawarte w strategii rozwiązywania problemów społecznych odnoszą się do podstawowych wartości polityki społecznej oraz podstawowych praw człowieka , do których zaliczamy prawo do godnego życia, prawo do pracy, prawo do zdrowia, prawo do edukacji oraz zabezpieczenia społecznego.

Mocne i słabe strony oraz zagrożenia i szanse w gminie Ciepłowody :

Mocne strony: otwartość osób decyzyjnych na nowe rozwiązania, kwalifikacje kadry pracującej Ośrodka pomocy Społecznej, Oświaty, Ośrodka Zdrowia, możliwość korzystania z poradnictwa prawnego i psychologicznego, praca organizacji pozarządowych, Caritas, Straż Pożarna, Koło Gospodyń Wiejskich, szeroko prowadzona profilaktyka przez Ośrodek Zdrowia, Komisję do Spraw

Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zaspokajanie potrzeb bytowych dzieci z rodzin z problemami alkoholowymi, duży wachlarz zajęć pozalekcyjnych w szkole, bezpieczeństwo uczniów - monitoring, wymiana doświadczeń między pokoleniami- promocja środowiska przez Koło Gospodyń Wiejskich, nowe świetlice wiejskie, pozyskiwanie środków unijnych, stołówka szkolna- dożywianie dzieci, animator przy "ORLIKU", lokalny klub sportowy, rozwinięty zakres usług opiekuńczych, dostęp do Internetu, fundusz sołecki.

Słabe strony: bezrobocie, wzrost ilości osób niepełnosprawnych, starzenie się mieszkańców, wzrost liczby osób przewlekle chorych, brak lokali socjalnych, bariery architektoniczne w budynkach użyteczności publicznej, nasilające się zjawisko brania narkotyków, dopalaczy oraz alkoholizmu, niż demograficzny, migracja mieszkańców, brak usług medycznych w tym specjalistycznych, limity Narodowego Funduszu Zdrowia, sprzedaż alkoholu dzieciom i osobom nietrzeźwym, mały sponsoring, zwiększa się liczba uczniów o indywidualnych potrzebach edukacyjnych, brak świetlicy działającej po lekcjach w poszczególnych sołectwach, duża liczba osób długotrwale bezrobotnych, bez kwalifikacji zawodowych.

Zagrożenia: choroby przewlekle, niepełnosprawność, spadek liczby osób w wieku aktywności zawodowej, migracja, problemy emocjonalne dzieci i młodzieży, wzrost chorób społecznych, brak mieszkań socjalnych, spadek zatrudnienia, wysoka inflacja, trwająca epidemia.

Szanse : poprawa rynku pracy, możliwość pozyskiwania środków unijnych, możliwość rozwoju w różnych kierunkach młodzieży szkolnej, możliwość korzystania z poradnictwa psychologicznego i prawnego, rozwój agroturystyki, większa świadomość społeczna, możliwość udziału w dobrach kulturalnych.

W skład zespołu monitorującego strategię powołani zostali przez Wójta Gminy Ciepłowody :

- Ewa Trasper - Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciepłowodach,
- Magdalena Tęśna- Pitner - Sekretarz Gminy,
- Beata Lupa - Dyrektor Zespołu Szkolno Przedszkolnego w Ciepłowodach,
- Ewa Bębenek-pedagog w ZSP w Ciepłowodach,
- Ewelina Rosa - Przewodnicząca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Katarzyna Król- Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego w Ciepłowodach.

Ewaluacja oparta jest na danych uzyskanych z bieżącej działalności Ośrodka Pomocy Społecznej, Urzędu Gminy, Szkoły, Przedszkola, Biblioteki, Zakładu Opieki Zdrowotnej, Policji oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu Interdyscyplinarnego. Instytucje te pracują z grupami szczególnego ryzyka, wobec których przypisano w Strategii cele operacyjne oraz poszczególne działania. Źródłami dodatkowymi są materiały: sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej za 2022 rok, sprawozdanie z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz realizacji Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2022 r., sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie za 2022 r., sprawozdanie ze wsparcia rodziny za 2022 r., sprawozdanie z ochrony zdrowia psychicznego za 2022 r., sprawozdanie z dożywiania i programu osłonowego za 2022 r.

Misja: rozwój kapitału ludzkiego i społecznego, zabezpieczenie potrzeb społeczności lokalnej poprzez stworzenie warunków rozwoju i prawidłowego funkcjonowania systemu wsparcia społecznego.

Założenia strategii na lata 2019-2034 przedstawiają następujące cele:

1. Pomoc osobom i rodzinom w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych,
2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
3. Tworzenie warunków umożliwiający równy dostęp osobom niepełnosprawnym do życia zawodowego i społecznego,
4. Wspieranie rodzin niewydolnych wychowawczo,
5. Przeciwdziałanie uzależnieniom,
6. Ochrona przed przemocą w rodzinie,
7. Działania na rzecz osób starszych,

Opis realizowanych działań w 2022 r.:

Cel 1 : Pomoc osobom i rodzinom w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych

W ubiegłym roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciepłowodach tak jak dotychczas realizował między innymi zadania z zakresu pomocy społecznej, udzielając świadczeń pieniężnych, pomocy usługowej, pracy socjalnej, pomocy rzeczowej i wsparcia środowiskowego. O ile dotychczas pojęcie „pomoc społeczna” powszechnie rozumiana głównie jako wsparcie finansowe i rzeczowe o tyle obecnie pomoc społeczna jest ukierunkowana na wszelkiego rodzaju działania, zmierzające poprzez pracę socjalną do przezwyciężenia swoich własnych trudności określanych jako czasowe własnymi siłami, jedynie przy niewielkim wsparciu finansowym. Ośrodek Pomocy Społecznej przede wszystkim realizuje cele i zadania określone w przepisach ustawy o pomocy społecznej oraz przepisach wydanych na jej podstawie, w szczególności podejmuje działania zmierzające do zaspokajania niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, oraz w miarę możliwości do życiowego ich usamodzielnienia, a także integracji tych osób i rodzin ze środowiskiem.

W 2022 roku Ośrodek realizował zadania własne gminy i zadania zlecone z zakresu administracji rządowej oraz koordynował realizację zadań ujętych w gminnych programach.

Głównym zadaniem Ośrodka jest realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej:

- 1) wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- 2) realizacja rządowych programów pomocy społecznej.

W 2022 roku Ośrodek Pomocy Społecznej realizował także przekazane mu zadania wynikające

z innych ustaw:

- 1) przyznawanie i wypłacanie dodatków mieszkaniowych,
- 2) przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych, wychowawczych i alimentacyjnych,
- 3) prowadzenie postępowań wobec dłużników alimentacyjnych,
- 4) należące do właściwości gminy z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej,
- 5) potwierdzanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej,
- 6) przyznawanie „Kart Dużej Rodziny” ,
- 7) prowadzenie obsługi techniczno-organizacyjnej Zespołu Interdyscyplinarnego

- 8) prowadzenie obsługi techniczno -organizacyjnej GKRPA,
- 9) przyznawanie i wypłacanie świadczeń " Dodatek węglowy "
- 10) przyznawanie i wypłacanie świadczeń " Dodatek dla gospodarstw domowych "
- 11) przyznawanie i wypłacanie świadczeń " Dodatek elektryczny "
- 12) przyznawanie i wypłacanie świadczeń " Dodatek osłonowy "
- 13) wydawanie zaświadczeń do Programu " Czyste powietrze "
- 14) pomoc obywatelom Ukrainy

Cel 2 : Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Na terenie Ośrodka w 2022 roku odbywały się konsultacje u psycholog, oddelegowanej na podstawie porozumienia z Ośrodka Interwencji Kryzysowej z Bardo w I i III czwartek miesiąca w godzinach 10.00 do godziny 14.00. Konsultacji udzielano : dzieciom z problemami, rodzicom mającym problemy opiekuńczo wychowawcze z dziećmi, rodzicom którzy są nieprzygotowani do pełnienia roli rodzica.

Razem z poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego, rodzinnego) w 2022 roku skorzystało 27 osób.

W indywidualnych przypadkach udzielano porad prawnych . Porad prawnych udzielał radca prawny zatrudniony w Urzędzie Gminy.

W 2022 r. działał Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla osób mających problem z uzależnieniem i ich rodzin.
Konsultacje odbywały się w pierwszy i ostatni piątek miesiąca od godziny 14 do 15.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciepłowodach obejmuje swoim wsparciem populację osób chorujących psychicznie . Często to właśnie dzięki pomocy i zaangażowaniu pracowników Ośrodka osoby te mają możliwość uczestnictwa w życiu społecznym.

Szkoła wypełnia zadania własne w zakresie dożywiania dzieci oraz stara się pozyskiwać środki potrzebne na ten cel. Posiłki dla dzieci są refundowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespół „Caritas”. W ramach tych środków dzieci i młodzież otrzymują ciepły posiłek w szkolnej stołówce.

W II semestrze roku szkolnego 2021/2022 był organizowany w szkole Dzień

Bezpieczeństwa i Zdrowia. Uczniowie wzięli udział w pogadankach przeprowadzanych przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Ząbkowicach Śl. Pedagog przygotowywał dla rodziców i uczniów materiały dydaktyczne omawiające tematykę zagrożeń zdrowia psychicznego oraz cyberprzemocy. W ramach działań były realizowane treści profilaktyczno-wychowawcze na godzinach wychowawczych oraz zajęciach realizowanych przez pedagoga i psychologa w ramach zastępstw za nauczyciela. Poruszano zagadnienia dotyczące tematyki asertywności i szacunku dla drugiego człowieka oraz budowania poczucia własnej wartości, samooceny. W ramach realizowanej kampanii ogólnopolskiej „Zachowaj Trzeźwy Umysł” uczniowie korzystali podczas zajęć z materiałów dydaktycznych i wzięli udział w konkursie plastyczno-literackim, co zaowocowało otrzymaniem nagród dla tychże uczniów.

W szkole w I semestrze roku szkolnego 2022/2023 był organizowany Dzień Bez Przemocy, Dzień Zszarganych Nerwów, Dzień Życzliwości. Uczniowie klas VIIa,b,c uczestniczyli dnia 15-16.09.2022r.r. w warsztatach profilaktycznych pt. „Archipelag skarbów”, przeprowadzonych przez terapeutę ds. uzależnień, programu rekomendowanego przez PARPA. Dla nauczycieli została przygotowana w ramach realizacji w/w programu rada szkoleniowa, a rodzice mieli możliwość uczestniczyć w warsztatach profilaktycznych. Obył się konkurs dla dzieci przedszkolnych i uczniów klas I-III pt. „Świat bez przemocy i agresji”, konkurs indywidualny na rymowaną, wiersz na temat zapobiegania przemocy dla klas IV-VIII pt. „Stop przemocy- lepiej zapobiegać niż leczyć”. Uczniowie klas VII- VIII uczestniczyli w prelekcji nt. szkodliwości substancji psychoaktywnych i konsekwencji prawnych, przeprowadzonej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej z Kłodzka i Komendy Powiatowej Policji w Ząbkowicach Śl.

Ponadto pedagog i psycholog prowadzą dla dzieci i rodziców poradnictwo indywidualne oraz zajęcia, które mają na celu niwelowanie zagrożeń związanych z uzależnieniem od różnych form i używek, kształtowanie prawidłowych postaw społecznych. Były to zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, terapeutyczne. W szkole działała świetlica środowiskowa, biblioteka publiczna i multimedialna czytelnia.

Szkoła dużą wagę przywiązuje do zagadnień dotyczących zdrowia i bezpieczeństwa. Wspiera rodziny niewydolne wychowawczo poprzez monitorowanie uczęszczania dziecka do szkoły, jego funkcjonowania na terenie placówki oraz interweniowanie w przypadkach zaniedbań. Odbывают się wówczas rozmowy wychowawcy, pedagoga i psychologa z rodzicami ucznia, bądź uczniami sprawiającymi problemy wychowawcze. Szkoła w przypadku nie wywiązywania się uczniów i rodziców z zaleceń zawiadamia odpowiednie do tego instytucje (Sąd Rodzinny, Ośrodek Pomocy Społecznej, kurator sądowy, asystent rodziny, Policja). Uczniowie z w/w dysfunkcjami są kierowani na zdiagnozowanie w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Pedagog i psycholog przeprowadzają wśród uczniów i rodziców stałą akcję prewencyjno-informacyjną na temat szkodliwości alkoholu i środków psychotropowych, zagrożeń zdrowia psychicznego.

Ośrodek Zdrowia w zakresie ochrony zdrowia psychicznego posiada stale dostępne materiały informacyjne oraz ulotki i broszury dotyczące promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym. Współpraca z Ośrodkiem Pomocy Społecznej polegała na przekazywaniu informacji odnośnie pacjentów z zaburzeniami psychicznymi. Wystawianie przez lekarzy wniosków na usługi opiekuńcze oraz skierowań do odpowiednich Domów Pomocy Społecznej. Opieka Pielęgniarki Środowiskowej nad pacjentami polegająca na kontroli przyjmowanych leków, w razie konieczności dostarczane były recepty do domu pacjenta wymagającego leczenia.

Ośrodek Pomocy Społecznej współpracował z urzędem pracy w zakresie rozpowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Ośrodek ma zawartą umowę w sprawie udostępniania danych osobowych pomiędzy Powiatowym Urzędem Pracy w Ząbkowicach Śl. a Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Ciepłowodach na rzecz partnerskiej współpracy przy korzystaniu z platformy komunikacyjnej umożliwiającej dwukierunkową wymianę danych dotyczących beneficjentów obszaru rynku pracy i pomocy społecznej na poziomie lokalnym.

Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi stały nabór kandydatów do bazy opiekunów prawnych osób całkowicie ubezwłasnowolnionych i kuratorów osób częściowo ubezwłasnowolnionych.

Ośrodek także zachęca rodziny do współpracy z asystentem rodziny we wspieraniu rodzin przeżywających trudności w zakresie opieki i wychowania dzieci. Pomoc i wspieranie tych rodzin wyrażać się będzie przyjęciem na siebie roli RODZINY WSPIERAJĄCEJ.

Cel 3 : Tworzenie warunków umożliwiający równy dostęp osobom niepełnosprawnym do życia zawodowego i społecznego

Zauważalny jest wzrost liczby osób dorosłych legitymujących się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności umiarkowanym lub znacznym, które nie nabyły uprawnień do otrzymania renty z tytułu niezdolności do pracy. Osoby wymienione korzystają z zasiłków stałych z tut. Ośrodka jeżeli dochód tych osób lub dochody na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego. W ostatnich latach można było zaobserwować wzrost zapotrzebowania mieszkańców gminy na dofinansowanie ze środków PFRON do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciepłowodach zgłosił się do projektu pt. "System Obsługi Wsparcia Finansowanego ze środków PFRON", mającego na celu usprawnienie procesu aplikowania o środki PFRON za pomocą ogólnopolskiego systemu informatycznego SOW.

System Obsługi Wsparcia to nowoczesna platforma, za pomocą której Osoby Niepełnosprawne i jednostki działające na ich rzecz mogą składać wniosek o dofinansowanie ze środków PFRON będące w gestii Jednostek Samorządu Terytorialnego, po raz pierwszy bez wychodzenia z domu.

Wzrasta liczba osób wypożyczających używany sprzęt rehabilitacyjny (wózki inwalidzkie, chodziki, łóżka ortopedyczne). Można stwierdzić, że problem osób niepełnosprawnych stanowi jedną z ważniejszych kwestii społecznych na terenie Gminy Ciepłowody.

Problemami osób niepełnosprawnych z terenu Gminy Ciepłowody zajmują się :

- OPS
- PCPR
- Ośrodek Zdrowia
- Specjalny Ośrodek Szkolno- Wychowawczy w Skoroszowicach
- Stowarzyszenie Świętego Celestyna w Mikoszowie

Działania wymienionych instytucji i organizacji społecznych zmierzają do zabezpieczenia podstawowych potrzeb życiowych, likwidowanie barier architektonicznych, rehabilitacji, integracji ze środowiskiem.

Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi stałą aktywizację rodzin osób niepełnosprawnych na rzecz zapewnienia opieki swoim najbliższym, zapewnienia opiekę osobom niepełnosprawnym w środowisku domowym, świadczenie usług opiekuńczych

Zadania z zakresu ochrony zdrowia mieszkańców gminy realizuje Gminny Ośrodek Zdrowia, który realizuje bezpłatne świadczenia medyczne i pielęgniarские w oparciu o kontrakty zawarte z Narodowym Funduszem Zdrowia. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gminny Ośrodek Zdrowia w Ciepłowodach zabezpiecza opiekę medyczną dla mieszkańców Gminy Ciepłowody, a także innych okolicznych miejscowości pacjentów zadeklarowanych do lekarzy POZ oraz pielęgniarки środowiskowej.

Zadania z zakresu ochrony zdrowia realizowane są przez udzielanie ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej rozumianej jako:

- opiekę lekarską dla dzieci i dorosłych,
- opiekę pielęgniarską środowiskowo-rodzinną dla dzieci i dorosłych,
- opiekę położnej dla kobiet i noworodków,
- opiekę pielęgniarską w środowisku nauczania i wychowania,

W odniesieniu do powyższego wykonywane są:

- badania i porady lekarskie,
- leczenie pacjentów,
- rehabilitacja lecznicza,
- opieka nad kobietą ciężarną oraz noworodkiem,
- szczepienia ochronne i inne działania profilaktyczne,
- działania diagnostyczne i analityki medycznej,
- opieka nad zdrowym dzieckiem,
- pielęgnacja chorych,
- orzekanie i opiniowanie o stanie zdrowia pacjentów,
- zapobieganie powstawaniu urazów i chorób poprzez działania profilaktyczne,
- czynności z zakresu zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

Cel 4 : Wspieranie rodzin niewydolnych wychowawczo

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie: pracy z rodziną, pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem, zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Powyższe cele realizowane były w 2022 roku następująco:

- wywiad środowiskowy w rodzinie, pracę socjalną polegającą na rozpoznaniu deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniechań względem dzieci,
- ocenę sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym oraz konsultacjach ze specjalistami, pedagogami, psychologiem w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcjonalność rodziny.

-zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej.

-w ZSP w : wspieranie uczniów mających problemy z nauką(konsultacje, zajęcia wyrównawcze, praca z nauczycielem, pomoc pedagoga, logopedy, psychologa, poradnictwo specjalistyczne, praca z rodzicem dziecka); wspieranie i promocję uczniów uzdolnionych ; Uczniowie otrzymali stypendia szkolne za wyniki w nauce i osiągnięcia sportowe za I i II semestr.

-stypendia szkolne przyznawane dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie w szczególności gdy w rodzinie tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także uczeń pochodzi z rodziny niepełnej.

-Program dożywiania- rzeczywista liczba osób objętych programem w 2022 r. wyniosła 25 osób.

Koszt programu w 2022 wyniósł 8 826,00 zł, z tego 3 576,00 zł środki własne, 5 250,00 dotacja Wojewody Dolnośląskiego.

W 2022 r. istniał program osłonowy w rozumieniu art.17 ust. 2 pkt.4 ustawy o pomocy społecznej dotyczącym realizacji zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym w zakresie pomocy społecznej, o których mowa w art.17 ust 1 pkt 3 i pkt14 ustawy o pomocy społecznej. Program był utworzony i przyjęty przez Radę Gminy Ciepłowody uchwałą Nr 37/V/19 z dnia 25 stycznia 2019 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania „Pomoc gminy w zakresie dożywiania” na lata 2019-2023.

W ramach programu wsparcie mogły otrzymać:

- 1.dzieci do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej,
- 2.uczniowie do czasu ukończenia nauki w szkole ponadpodstawowej

-kolonie letnie – z wypoczynku letniego nad morzem w okresie wakacji skorzystało 4 dzieci. Organizatorem wypoczynku było Kuratorium Oświaty we Wrocławiu. Kolonie letnie odbywały się w miejscowości Pustkowo w Ośrodku Wypoczynkowym „ Magda” od 05 sierpnia 2022 roku do 18 sierpnia 2022 roku.

-umożliwienie rodzinom korzystania z pomocy asystenta rodziny- zatrudniony pracownik na stanowisku asystenta rodziny objął diagnostyką rodziny, sporządził indywidualny plan pracy z rodzinami. Asystent spotyka się z rodziną w domu rodziny oraz czasem towarzyszy członkom rodziny do instytucji. Prowadzi dokumentację, planuje z rodziną, co i jak zrobić oraz pisze sprawozdania z wykonanych działań. Współpracuje z innymi pracownikami różnych instytucji szkoła, ośrodkami zdrowia, poradniami specjalistycznymi, sądem. Pomocy w 2022 roku udzielono 6 rodzinom. ,

-dostęp do konsultacji psychologicznych, pedagogicznych, radcy prawnego, konsultanta ds. uzależnień.

-podniesienie kompetencji i kwalifikacji zawodowych osób pracujących na rzecz rodzin poprzez udział w szkoleniach,

-systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych,

- motywowanie członków rodzin do podejmowania działań na rzecz ograniczenia bądź niwelowania własnych dysfunkcji,
- pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w prawidłowym funkcjonowaniu.
- organizowanie i finansowanie warsztatów zajęć profilaktycznych w szkołach i świetlicach,
- oferty zajęć w pracowniach warsztatowych w budynku GOKiP oraz na świetlicach wiejskich.

W rodzinach objętych asystą prowadzone były następujące działania:

- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego
- udzielenie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, podczas pracy z rodziną zbierane są informacje o jej sytuacji rodzinnej, środowisku wychowawczym, problemach i dotychczasowych próbach ich rozwiązania. Na tej podstawie sporządzane są indywidualne plany pracy z rodziną obejmujące m.in. wskazania dotyczące możliwości ubiegania się o wsparcie finansowe,
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych
- udzielenie pomocy rodzinom w postaci: konsultacji prawnych, pomocy w formułowaniu pozwów i pism procesowych (pomoc udzielana w ramach działalności OPS),
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi
- wspieranie aktywności społecznej rodzin,
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów zdrowotnych dzieci i rodziców:
- mobilizowanie do naprawy zaniechanych kontroli lekarskich;
- motywowanie członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych:
- informowanie o odbywających się kursach zawodowych organizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy,
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej

Cel 5 : Przeciwdziałanie uzależnieniom

Prowadzenie działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. Realizacja tych zadań jest prowadzona w formie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Opracowany Program jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji zadań wymienionych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz przemocy w rodzinie. Ma on na celu działania profilaktyczne i naprawcze zmierzające do zapobiegania powstawania nowych problemów związanych z alkoholem, narkomania, przemocą w rodzinie, adresowany jest do całej społeczności lokalnej. Program finansowany jest z budżetu gminy ze środków pochodzących z wpłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

Środki uzyskane z zezwoleń na sprzedaż alkoholu wydawane są wyłącznie na realizację programu, a dotyczą działań prowadzonych dla społeczności w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii i przemocy w rodzinie.

Komisja swoje czynności opiera głównie na wnioskach złożonych przez Zespół Interdyscyplinarny, pracowników socjalnych, rodziny o przeprowadzenie rozmowy profilaktycznej i podjęcie działań w zakresie uzależnienia z daną osobą czy rodziną. Należy zaznaczyć, aby skutecznie podjąć leczenie odwykowe zależy to głównie od samej osoby zainteresowanej. Dlatego praca z osobami uzależnionymi wymaga ciągłej motywacji i wsparcia.

Na bieżąco prowadzona jest kampania informacyjna nt. działalności Zespołu Interdyscyplinarnego rozpowszechniana przez jego członków i Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciepłowodach.

1. Prowadzone są też, działania edukacyjne mające na celu wzmocnienie kompetencji wychowawczych rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą. Na terenie gminnych jednostek i instytucji dystrybuowane są ulotki
2. i broszury informacyjne związane z tematyką przemocy w rodzinie, cyberprzemocy oraz problemu uzależnień, rozpowszechniono też, plakaty
3. z informacjami o dostępnych formach pomocy. Koszty na działania priorytetowe czyli na profilaktykę dzieci i młodzieży:
  - a) sfinansowanie warsztatów edukacyjnych dla rodziców w Zespole Szkolno - Przedszkolnym w Ciepłowodach;
  - b) zrealizowanie programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA w Zespole Szkolno - Przedszkolnym w Ciepłowodach - Archipelag Skarbów dla dzieci i młodzieży szkolnej (klasa VIII) oraz dla rodziców u uczniów
  - c) pokrycie kosztów dożywiania dzieci (gorący posiłek) w szkole i przedszkolu - 9 dzieci,
  - d) dofinansowanie do zakupu materiałów potrzebnych na świetlicę (art. papiernicze),
  - e) opłacenie obozu terapeutycznego dla osoby utrzymującej wieloletnią abstynencję oraz osobę współuzależnioną - córkę(Pomysk Wielki na Kaszubach),
  - f) zakup materiałów profilaktycznych, dot. uzależnień (narkomania, alkohol),
  - g) Zakup algogogle i narkogogle dla potrzeb prowadzenia profilaktyki w szkole.
4. Udział w ogólnopolskiej kampanii profilaktycznej „Zachowaj Trzeźwy Umysł”.
5. Prowadzenie świetlic środowiskowych - wychowawczej i sportowej (pokrycie kosztów zatrudnienia nauczycieli w świetlicy),
6. Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego.
7. Przeprowadzenie diagnozy uzależnień behawioralnych na terenie gminy Ciepłowody
8. Opłacenie „namiotu profilaktyczno - edukacyjnego” podczas dożynek gminnych.
9. Szkolenie dla sprzedawców napojów alkoholowych Tajemniczy Klient oraz zakup materiałów profilaktycznych (plakaty, tabliczki dot. zakazu sprzedaży napojów alkoholowych).
10. Szkolenie członków Komisji i Zespołu Interdyscyplinarnego.

11. Dofinansowanie do świadczenia usług zdrowotnych (profilaktycznych) dla mieszkańców gminy Ciepłowody korzystającym z terapii w Centrum Terapii Uzależnień „SANGO” w Ząbkowicach Śląskich.
12. Wypłata diet dla członków GKRPA.
13. Opłacenie opinii biegłych sądowych w zakresie uzależnienia .
14. Zakup ulotek oraz materiałów profilaktycznych dla szkoły, ośrodka zdrowia, policji.
15. Zakup komputera i materiałów biurowych do obsługi Komisji.
16. Opłata sądowa o skierowanie na leczenie odwykowe .
17. Zakup testera trzeźwości alkoblow dla potrzeb dzielnicowych policji.

W celu realizacji działań dotyczących przeciwdziałania narkomanii opracowano Gminny Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2021 – 2025 przyjęty Uchwałą nr 146/XXVI/21 Rady Gminy Ciepłowody z dnia 25.01.2021 r.

Podstawowe cele programu to :

- 1) podejmowanie działań mających na celu zapobieganie uzależnieniom poprzez redukcję dostępności do substancji narkotycznych, zwłaszcza przez pracę profilaktyczną w środowisku lokalnym.
- 2) realizowanie zadań w zakresie edukacji społecznej polegającej na systematycznym i rzetelnym dostarczaniu fachowej wiedzy wszystkim podmiotom zainteresowanym tematem zagrożeń związanych z narkomanią i uwrażliwienia na wczesne znaki uzależnienia oraz informowanie o dostępnych formach pomocy.
- 3) stworzenie lokalnego systemu działań profilaktycznych.
- 4) współpraca różnych instytucji, stowarzyszeń oraz organizacji społecznych w celu realizacji programów edukacji zdrowotnej.
- 5) organizowanie różnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, a w szczególności z grup podwyższonego ryzyka.
- 6) uświadamianie społeczeństwa o zasadności prowadzenia kampanii edukacyjnych oraz profilaktycznych w przedmiocie uzależnienia od narkotyków i środków odurzających.
- 7) wypracowanie wśród dzieci i młodzieży, osób dorosłych racjonalnych postaw wobec narkotyków i innych używek poprzez wdrażanie i realizację programów profilaktycznych.

Cele i zadania ujęte w Programie są realizowane poprzez działania profilaktyczne kierowane do dzieci, młodzieży i rodziców. Realizowane zadania w zakresie edukacji społecznej polegały na systematycznym i rzetelnym dostarczaniu wiedzy o zagrożeniach związanych z narkomanią i uwrażliwiania na wczesne znaki uzależnienia oraz informowanie o dostępnych formach pomocy.

W Ośrodku działa punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin, w każdy pierwszy i ostatni piątek miesiąca od 14 do 15 godziny.

W 2022 r. przeprowadzono w szkole profilaktykę rekomendowaną przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wśród uczniów,

"Cukierki" na kwotę 1200 zł.

Centrum Terapii Uzależnień „SANGO”, 57-200 Zabkowice Śląskie, ul. Wrocławska 23 lok. 23:

-udziela dla osób wywodzących się z terenu Gminy Ciepłowody działań o charakterze profilaktycznym oraz ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych obejmujących świadczenia medyczne w zakresie sprawowania opieki nad uzależnionymi od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz osobami z zaburzeniami nawyków i popędów (patologiczny hazard), a także członków rodzin tych osób.

-udziela świadczeń zdrowotnych zgodnie z przepisami:
-realizuje programy terapeutyczne:
podstawowy program psychoterapii uzależnienia,
trening zachowań konstruktywnych,
trening zapobiegania nawrotom choroby,
podstawowy program dla osób współuzależnionych,
podstawowy program dla dorosłych dzieci alkoholików.

Cel 6 : Ochrona przed przemocą w rodzinie

Przemoc w rodzinie, w rozumieniu art. 2 pkt 2 u.p.p.r., to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające ich na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Katalog zadań gminy służących przeciwdziałaniu tak rozumianej przemocy nie ma charakteru zamkniętego. Zadania te jedynie przykładowo wskazano w art. 6 u.p.p.r., choć trzeba tu zaznaczyć, że wola ustawodawcy wszystkie z nich mają być realizowane obligatoryjnie. Jednostki samorządu terytorialnego wykonują zadania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie jako ich zadania własne, jedynie w przypadku powiatu wprowadzono dodatkową kategorię tych zadań z zakresu administracji rządowej.

Kluczową rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie odgrywa gmina. Jej obowiązkiem jest w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W ramach tego obowiązku do gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Ważnym zadaniem gminy w tym zakresie jest również udzielanie wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, zwłaszcza poprzez zapewnienie im miejsc w ośrodkach wsparcia oraz prowadzenie różnego rodzaju poradnictwa i podejmowanie działań interwencyjnych. Nie mniej istotnym zadaniem gminy jest także współpraca z innymi podmiotami na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W art. 9 ust. 1 u.p.p.r. ustawodawca wprawdzie zobowiązuje wszystkie jednostki samorządu terytorialnego do współdziałania z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi, tylko gminie jednak przekazuje kompetencje do tworzenia zespołów interdyscyplinarnych (art. 6 ust. 2 pkt 4 u.p.p.r.).

Zespół Interdyscyplinarny to grupa specjalistów z różnych instytucji, łącząca swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości wynikające z instytucji, którą reprezentują,

podejmująca współpracę i skoordynowane działania mające na celu niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałania zjawisku przemocy na terenie gminy Ciepłowody.

W skład Zespołu wchodzi 12 osób, które reprezentują następujące instytucje:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciepłowodach,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Ciepłowodach,
- Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ciepłowodach,
- Ośrodek Zdrowia w Ciepłowodach,
- Parafialny Zespół Caritas w Ciepłowodach,
- Sąd Rejonowy w Ząbkowicach Śl.,
- Prokuraturę Rejonową w Ząbkowicach Śl.,
- Komendę Powiatową Policji w Ząbkowicach Śl.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych, zgodnie z zawartymi Porozumieniami, wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych, dlatego też Porozumienie stanowi jednocześnie formę zobowiązania do zapewnienia i stworzenia możliwości udziału w posiedzeniach i pracach Zespołu lub grup roboczych wytypowanych przedstawicieli.

Zespół realizował gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021-2025.

W 2022 r. Zespół Interdyscyplinarny został zwołany cztery razy. Zostały powołane dwie grupy robocze, które spotkały się na 21 posiedzeniach. Do Zespołu w 2022 r. wpłynęło 21 Niebieskich Kart. Wszystkie karty zostały założone przez Policję. W trzech rodzinach Niebieska Karta została założona dwa lub więcej razy, również w poprzednich latach. W jednym przypadku Zespół pracował tylko z ofiarą dotkniętą przemocą na terenie gminy Ciepłowody, natomiast czynności ze sprawcą prowadzone były na terenie gminy Ziębice. Liczba sprawców to 15 osób, natomiast liczba ofiar to 25 osób. Skierowano 20 wniosków do Gminnej Komisji do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ciepłowodach, 20 do Prokuratury Rejonowej w Ząbkowicach Śl. oraz pięć wniosków do Sądu Rejonowego w Ząbkowicach Śl.

Rodziny zostały objęte pomocą Zespołu, poinformowane o warunkach korzystania ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, pomocy psychologicznej i prawnej, a także o działaniu Centrum Terapii Uzależnień „Sango” w Ząbkowicach Śl., oraz o działaniu Lokalnego Punktu Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem w Ząbkowicach Śl. Trzy osoby skorzystały z pomocy psychologicznej, korzystano również z poradnictwa prawnego.

Procedurę Niebieskiej Karty zakończono w dwóch przypadkach z powodu braku zasadności podejmowania dalszych działań.

Ofiarom przemocy proponowana jest pomoc w formie:

- poradnictwa psychologicznego,
- poradnictwa prawnego,
- schronienia w Ośrodku Interwencji Kryzysowej,
- pomocy materialnej z Ośrodka Pomocy Społecznej.

Zjawisko przemocy bardzo często powiązane jest z nadużywaniem alkoholu przez osobę stosującą przemoc. Sprawcom przemocy proponowana jest konsultacja psychologiczna oraz kontakt z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Sprawcy niechętnie podejmują współpracę z Zespołem. Na bieżąco prowadzona jest kampania informacyjna nt. działalności Zespołu Interdyscyplinarnego rozpowszechniana przez jego członków i Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciepłowodach. Prowadzone są też, działania edukacyjne mające na celu wzmacnianie kompetencji wychowawczych rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą. Na terenie gminnych jednostek i instytucji dystrybuowane są ulotki i broszury informacyjne związane z tematyką przemocy w rodzinie, cyberprzemocy oraz problemu uzależnień, rozpowszechniono też plakaty z informacjami o dostępnych formach pomocy. Ponadto podnoszono kwalifikacje osób pracujących z rodzinami zagrożonymi problemem przemocy.

W 2022 roku odbyły się dwa szkolenia:

1. „Algorytm postępowania specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom”.
2. „Uzależnienie jako choroba. Rodzina z problemem alkoholowym. Współuzależnienie, syndrom DAA i DDD. Instytucjonalna pomoc dla członków rodzin z problemem alkoholowym”, szkolenie dwuetapowe.

Cel 7 : Działania na rzecz osób starszych

W 2022 r. gmina nie zgłosiła zapotrzebowania na środki w ramach Programu „Korpus Wsparcia Seniorów „, z kilku powodów: brak wolontariuszy na terenie gminy, zmiany kadrowe w Ośrodku, mniejsza liczba osób, z tych które korzystały z programu w 2021 r. (zgon, wyprowadzka).

Gmina udzielała usługi wsparcia seniorom: wsparcie społeczne, psychologiczne, w czynnościach dnia codziennego i możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania dla osób 65 lat i więcej. Gmina Ciepłowody jest gminą wiejską z przeważającym modelem rodzin wielopokoleniowych i widocznym wsparciem sąsiedzkim.

Pracownicy socjalni monitorują środowiska dla osób samotnych w sytuacji, kiedy osoba, w szczególności starsza, niepełnosprawna nie jest w stanie zapewnić sobie posiłku lub produktów żywnościowych, a także wymaga pomocy w formie usług opiekuńczych pomoc przyznawana będzie na podstawie ustawy o pomocy społecznej. Ponadto osobie wymagającej całodobowej opieki, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej lub Zakładzie Opiekuńczo Leczniczym.

Głównym zadaniem jest uwrażliwienie i aktywizacja społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych. W OPS osoba samotna, która z powodu wieku, choroby

lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Zakres usług uzgadniany jest z osobą potrzebującą tej formy pomocy po rozeznaniu potrzeb w środowisku domowym z uwzględnieniem zaleceń lekarskich.

Partycypowanie w kosztach pobytu naszych mieszkańców w Domach Pomocy Społecznej jest zadaniem własnym Gminy. Koszt utrzymania klientów w domach pomocy społecznej jest bardzo wysoki i stanowi duże obciążenie dla budżetu Gminy. Osoby przebywające w placówce również ponoszą odpłatność w wysokości 70% swojej emerytury. Ośrodek poniósł natomiast różnicę pomiędzy pełną odpłatnością ustaloną przez Starostów i obowiązującą w danej placówce a kwotą wniesioną przez pensjonariusza.

W domach pomocy społecznej w 2022 roku przebywało 3 osoby.

Wydatkowana kwota na odpłatność za pobyt w domach pomocy to 128 383 złote.

Rekomendacje :

Reasumując po przeanalizowaniu powyższych wniosków rekomenduje się utrzymanie dotychczasowych kierunków i form oddziaływań aktywnie wpływających na spójność społeczną i poprawę jakości życia mieszkańców

W kolejnych latach realizacji strategii należy kontynuować oraz rozwijać skuteczne metody pracy z rodzinami. Zaleca się intensyfikację działań profilaktycznych, interwencyjnych oraz wspierających rodziny, zwłaszcza doświadczające lub zagrożone dysfunkcjami –poprzez działania mające na celu utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku(rodzinie dziecka) lub powrotu do niego dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Z tego względu w kolejnych latach wdrażania SRPS niezbędna będzie kontynuacja zatrudnienia asystenta rodziny oraz specjalistów w Punkcie Konsultacyjno-Terapeutycznym, jak również zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej i logopedycznej w szkole. Ważne będzie również doskonalenie i poszerzenie współpracy pomiędzy przedstawicielami instytucji publicznych oraz organizacji społecznych mających kontakt z dzieckiem i jego rodziną. Jednocześnie, w zależności od możliwości pozyskania środków pomocowych, powinny być uruchamiane projekty społeczne uwzględniające szeroko rozumianą edukację rodzicielską (np. „Szkoła dla rodziców”, spotkania i warsztaty z udziałem specjalistów), profilaktykę środowiskową (m.in. w zakresie uzależnień, przemocy w rodzinie, zachowań ryzykownych młodzieży) oraz dostęp do zindywidualizowanych usług wsparcia.

W związku z postępującym procesem starzenia się społeczeństwa w kolejnych latach realizacji strategii należy kłaść większy nacisk na rozwój

różnorodnych form aktywności osób starszych (w szczególności poprzez aktywizację edukacyjną, zdrowotną, kulturalną, sportowo-rekreacyjną oraz społeczną). Istotne będzie wspieranie inicjatyw senioralnych oraz międzypokoleniowych, nastawionych nie tylko na odbiór przez osoby starsze, ale aktywnie ich włączających w proces planowania i realizacji.

Jest to odpowiedź na współczesne wyzwania związane ze starzeniem się społeczeństwa i wzrostem zapotrzebowania na usługi opiekuńcze i wspierające osoby starsze.

Warto również promować wolontariat wewnątrz-i międzypokoleniowy oraz inicjatywy upowszechniające integrację międzypokoleniową, a także zachęcać seniorów do aktywności od możliwie najwcześniejszego momentu przejścia na emeryturę. Istotne przy tym są jednocześnie działania służące likwidacji barier komunikacyjnych, przestrzennych i architektonicznych, w celu zapewnienia dostępu do przestrzeni publicznej osobom o ograniczonej sprawności. Dobrą alternatywę dla konieczności umieszczenia osób potrzebujących wsparcia w domach pomocy społecznej mogą stanowić usługi środowiskowe w miejscu zamieszkania takie jak usługi opiekuńcze, dzienny dom pobytu czy mieszkania chronione (nie tylko dla osób starszych, ale również niepełnosprawnych i chorujących).

Ważnym kierunkiem działań podejmowanych w ramach lokalnej polityki społecznej powinna być edukacja społeczna, obejmująca w szczególności:

- ♣ edukację prozdrowotną w obszarach takich jak zdrowe starzenie się, przeciwdziałanie występowaniu chorób cywilizacyjnych, aktywny tryb życia bez nałogów;
- ♣ edukację ekonomiczną i prawną w zakresie m.in. gospodarowania budżetem domowym, zaciągania pożyczek i kredytów;
- ♣ edukację ekologiczną, służącą kształtowaniu postaw dbania o środowisko naturalne, podniesienie poziomu świadomości ekologicznej, promocję odnawialnych źródeł energii.

Gmina Ciepłowody dysponuje potencjałem społecznym, który może być wykorzystany na rzecz rozwoju środowiska lokalnego. Potencjał ten nie jest jednak w dostatecznym stopniu uruchomiony. Dlatego też istotne znaczenie będzie miało aktywizowanie i włączanie mieszkańców w inicjatywy służące poczuciu współodpowiedzialności za najbliższe otoczenie oraz całą wspólnotę samorządową. W tym celu wskazane jest wzmacnianie roli lokalnych liderów, w tym radnych, sołtysów, członków rad sołeckich, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz mieszkańców angażujących się lub chcących się zaangażować w życie lokalnej społeczności.

Warto jednak wskazać, że zasadniczo nie zmienia się sytuacja osób, które ze względu na różnorodne bariery, takie jak np. niepełnosprawność, wiek, brak wykształcenia i doświadczenia zawodowego, niższy potencjał intelektualny, a także prezentowane postawy i wykształcone nawyki (np. roszczeniowość, wyuczona bezradność), są najbardziej zagrożone długotrwałym bezrobociem i biernością społeczną. Odpowiedzią na te wyzwania może być ekonomia społeczna, w tym ekonomizacja działalności organizacji pozarządowych.

Podsumowanie :

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ukierunkowana jest na rozpowszechnienie, rozszerzenie i pogłębienie formy aktywności społecznej poprzez współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie. W ramach wypracowanej strategii przyjęto nowoczesne podejście do tak ważnej sfery, jaką jest problematyka społeczna nastawiona na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej oraz ściśle powiązanie działań instytucji i organizacji społecznych w wypracowaniu lokalnego systemu reintegracji społecznej i zawodowej osób potrzebujących.

W „strategicznym modelu pomocy społecznej” istotną rolę odgrywa system wsparcia psychologicznego, umocnienie postaw aktywnych w każdej sferze obszaru społecznego i problemów indywidualnych, poradnictwa prawnego, pedagogicznego, terapii i wyspecjalizowanej pracy socjalnej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest podstawą do realizacji trwałych wzorów zmian społecznych i przyczynia się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, aby w konsekwencji doprowadzić do integracji społecznej.

Dynamiczne przemiany powodują wzrost znaczenia kształtowania odpowiedniej strategii ośrodków pomocy społecznej. Konieczne jest nieustanne monitorowanie otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego ośrodków i dostosowywanie się do zmian. Wówczas skuteczność podejmowanych działań wiąże się z właściwym ukierunkowaniem strategicznym ośrodków.

Realizacja celów przyjętych w ramach Strategii opierała się na założeniu odejścia od modelu pomocy społecznej, w której podstawową funkcją było udzielanie wsparcia finansowego, do modelu nastawionego na wzmocnienie osób i rodzin wymagających wsparcia w rozwiązywaniu problemów. Możliwe to było między innymi dzięki rozwojowi różnego rodzaju form pomocy, w postaci poradnictwa, w tym prawnego i psychologicznego oraz terapii i wyspecjalizowanej pracy socjalnej.

Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Gęptowicach
Ewa Trąpka